

SYLLABUS / РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Контролінг 051 4В К, 051 2В К	
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022/2023– 7 семестр	
Course of study / Назва спеціальності	051 Економіка	
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	«Економіка» Перший (бакалаврський) рівень - 6 ECTS Вибіркова Українська	
Author / Укладач	Темченко Олександр Анатолійович, доктор технічних наук, професор, Навчально-науковий економічний інститут Державного університету економіки і технологій, e-mail: temchenko_oa@duet.edu.ua , http://orcid.org/0000-0003-0020-2430 Моб. 097- 889- 37 -30	

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у поглибленні теоретичних знань, засвоєнні сучасного методичного інструментарію, практичних навичок ефективного управління інформаційними потоками та ресурсами підприємства як збалансованої соціально-економічної системи у сучасних динамічних умовах господарювання, формуванні комплексного бачення і розуміння системи управління для прийняття альтернативних варіантів управлінських рішень.

Завдання навчальної дисципліни — вивчення новітніх підходів до управління процесами прийняття та реалізації ефективних управлінських рішень, результативністю використання ресурсів підприємства за сучасними соціально-економічними критеріями; набуття вмінь обґрунтовувати напрями контролю, альтернативні варіанти управлінських рішень і використовувати механізми побудови інтегрованих систем управління суб'єктами господарювання.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Контролінг: сутність, функції, види та основні завдання

Сутність, мета, завдання й функції контролінгу. Еволюція та об'єктивна необхідність виникнення контролінгу. Роль контролінгу в системі управління підприємством. Складові концепції та найважливіші компоненти контролінгу. Функції та завдання контролінгу. Типологія й види контролінгу.

Система контролінгу: структура та сутнісна характеристика складових частин. Елементи системи контролінгу та їх взаємодія. Оперативний та стратегічний контролінг. Цілі й методи, принципи, засоби та інструменти кожного з видів контролінгу. Ієрархія рівнів змісту та ефективність контролінгу.

Тема 2. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень

Управління результативністю як теоретична база контролінгу. Створення системи показників, що відповідає потребам сучасного менеджменту. Розвиток систем інтегрованого управління. Постановка цілей діяльності як вихідний пункт побудови системи показників. Особливості системи управління за результатами. Монетарні та немонетарні показники.

Використання оцінювання вартості бізнесу в прийнятті управлінських рішень. Сутнісна характеристика менеджменту, заснованого на управлінні вартістю. Основні методи оцінювання вартості бізнесу. Розвиток парадигми визначення вартості та ефективності діяльності підприємства. Модель економічної доданої вартості EVA. Інші різновиди сучасних систем управління вартістю бізнесу. Використання концепції управління вартістю бізнесу для цілей створення системи контролінгу.

Збалансована система оцінкових індикаторів як інструмент управління бізнесом. Сутність і передумови виникнення концепції збалансованої системи показників Нортон і Каплана (Balanced Scorecard (BSC)). Призначення, специфіка використання, особливості побудови та місце системи в сучасному менеджменті. Показники BSC та їх взаємозв'язок з функціями та завданнями контролінгу на підприємстві.

Тема 3. Управлінський облік і звітність.

Сутність та еволюція управлінського обліку. Передумови виникнення та місце управлінського обліку у вирішенні завдань менеджменту. Предмет, об'єкт, цілі здійснення та користувачі управлінського обліку. Структура та інформаційне забезпечення управлінського обліку. Відмінність управлінського обліку від інших видів обліку, що існують на сучасному підприємстві. Вимоги до інформації, яка використовується в управлінському обліку. Оперативний та стратегічний управлінський облік.

Управлінська звітність. Сутність управлінської звітності та її взаємозв'язок з управлінським обліком. Види управлінських звітів. Відмінність управлінської (внутрішньої) звітності від зовнішньої. Структура та користувачі управлінської звітності. Логіка перетворення інформаційних даних в управлінську звітність.

Упровадження систем управлінського обліку та звітності. Завдання та регламентне забезпечення постановки управлінського обліку на підприємстві. Складові, умови та етапи впровадження управлінського обліку та звітності. Основні проблеми, що можуть виникати під час впровадження управлінського обліку та звітності.

Тема 4. Особливості управління витратами підприємства в системі контролінгу

Витрати як основний об'єкт управлінського обліку: сутність, класифікація. Об'єкти та носії витрат. Принципи

та завдання управління витратами в системі контролінгу. Сутнісна характеристика обліку витрат. Ознаки класифікації витрат для цілей контролінгу за функціями управління. Види витрат для прийняття управлінських рішень: дійсні, альтернативні, релевантні, нерелевантні, продуктивні, непродуктивні, маржинальні, середні, диференційні. Класифікація витрат для цілей планування: заплановані, незаплановані, нормативні, нормовані, ненормовані. Поділ витрат за місцями й сферами виникнення, функціями діяльності та центрами відповідальності. Інші критерії та види витрат.

Моделі визначення собівартості продукції. Основні методи калькулювання для цілей контролінгу. Класифікація підходів до обліку та калькулювання. Системи, методи та способи калькулювання. Чинники, що впливають на вибір методу обліку витрат і розрахунку собівартості. Особливості калькулювання за замовленнями та процесами, за повними та змінними витратами. Визначення собівартості за стандартами та видами діяльності. Методи аналізу поведінки витрат.

Система управління витратами. Цілі впровадження та місце системи управління витрат у контролінгу. Організація та елементи системи управління витратами для реалізації функцій контролінгу. Складові програми зниження витрат. Основні напрями оптимізації витрат з метою їх зниження.

Тема 5. Система бюджетування на підприємстві

Сутність і цілі бюджетування. Сутність бюджетування як управлінської технології. Поняття бюджету. Цілі й напрями бюджетування.

Складання та взаємоузгодження бюджетів. Структура системи бюджетів на підприємстві. Операційний і фінансовий бюджети. Схема розробки бюджетів. Методичні підходи до складання різних видів бюджетів. Етапи й розподіл функцій у процесі бюджетування. Особливості бюджетного регламенту.

Реорганізація фінансової структури підприємства за центрами відповідальності. Сутність центрів фінансової відповідальності, обліку та місць виникнення витрат. Цілі фінансової структуризації підприємства. Сутність, основні аспекти, переваги та недоліки децентралізації управління підприємством. Етапи та порядок фінансової структуризації. Результати бюджетування.

Контроль виконання бюджетів та аналіз відхилень. Сутність відхилень і призначення бюджетного контролю. Основні види відхилень. Статичний і гнучкий бюджети та їх місце в бюджетному контролі.

Тема 6. Інструментарій контролінгу

Інструментарій стратегічного контролінгу. Вимоги до контролінгової діяльності з погляду забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Основні інструменти стратегічного контролінгу. Аналіз ключових факторів успіху. Матричні аналітичні інструменти. Аналіз лацюга цінностей і доданої вартості. Стратегічні карти. GAP-аналіз (аналіз розривів). ABC-аналіз і функціонально-вартісний аналіз. Аналіз конкурентів і бенчмаркінг. Інші методи та інструменти.

Інструментарій оперативного контролінгу. Цілі й завдання оперативного контролінгу. Особливості аналізу співвідношення «витрати—обсяг—прибуток» (Cost—Volume—Profit), аналізу відхилень, аналізу діяльності підрозділів залежно від їх внеску в доход в оперативному контролінгу. Роль бюджетування та функціонально-вартісного аналізу в процесі реалізації завдань оперативного контролінгу. Методичні особливості обґрунтування альтернативних рішень у контролінгу: розширення чи скорочення (ліквідація) певного сегмента діяльності, виробництво чи купівля окремих компонентів продукції (аутсорсінг), продаж чи подальша обробка, рішення про спеціальні замовлення, використання вільних потужностей, інші рішення.

Тема 7. Експертна діагностика підприємства в системі контролінгу

Цілі й завдання діагностики фінансово-господарського стану підприємства в системі контролінгу. Роль діагностики. Методологічні основи аналізу фінансово-економічної діяльності. Система інформаційних потоків та етапи експертної діагностики.

Аналіз ресурсних і системних складових підприємницької діяльності. Оцінка стану та ефективності використання основних фондів. Аналіз структури та ефективності використання оборотних коштів підприємств (оборотного капіталу). Аналіз ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Дослідження рівня та структури собівартості кінцевої продукції (робіт, послуг). Оцінка організаційної структури підприємства.

Аналіз результативності підприємницької діяльності. Аналіз формування та напрямів використання прибутку підприємства. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства. Визначення інтегральної ефективності діяльності підприємства. Аналітичне оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Діагностика ризику банкрутства суб'єктів господарювання.

Тема 8. Організація та інформаційна підтримка контролінгу

Організація служби контролінгу на підприємстві. Основні підходи до створення служби контролінгу. Основні функції та завдання контролера, вимоги до його професійного рівня. Інституціоналізація контролінгу. Централізований і децентралізований контролінг. Внутрішня організація служби контролінгу. Інтеграція служби контролінгу в організаційну структуру підприємства. Ефективність служби контролінгу.

Автоматизація контролінгу. Інформаційне забезпечення контролінгу. Моделі та підходи автоматизація управлінського обліку. Специфіка автоматизації бюджетування. Ефективність впровадження інформаційних систем для цілей контролінгу.

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (К)	<p>СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p>
Програмні результати навчання (ПР)	<p>ПР 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПР 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>ПР 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.</p>

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті, презентація, відеокурси)
07.09.2022 07.09.2022 14.09.2022 14.09.2022	<p>Тема 1. Контролінг: сутність, функції, види та основні завдання</p> <p>1.1. Сутність, мета, завдання й функції контролінгу. 1.2. Система контролінгу: структура та сутнісна характеристика складових частин.</p>	<p>Лекція, (4 год), F2F</p> <p>Практичне заняття, (4 год), F2F</p>	<p>Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7 додаткова 1, 2</p> <p>1. У чому полягає значення контролінгу за сучасних умов господарювання? 2. Чи збігаються функції контролінгу і контролера? 3. Який взаємозв'язок складників контролінгу? 4. Які базові елементи концепції контролінгу? 5. Як відбувалося становлення контролінгу як окремого виду діяльності? 6. Як виміряти ефективність впровадження контролінгу? 7. У чому принципова відмінність оперативного контролінгу від стратегічного?</p>
21.09.2022 21.09.2022 28.09.2022 28.09.2022	<p>Тема 2. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень</p> <p>2.1. Управління результативністю як теоретична база контролінгу. 2.2 Використання оцінювання вартості бізнесу в прийнятті управлінських рішень. 2.3 Збалансована система оцінкових індикаторів як інструмент управління бізнесом.</p>	<p>Лекція, (4 год), F2F</p> <p>Практичне заняття, (4 год), F2F</p>	<p>Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7 додаткова 1, 2</p> <p>1. У чому сутність та специфічні риси концепції управління результативністю? 2. Яке значення має концепція управління результативністю для контролінгу? 3. Як взаємопов'язані концепції управління вартістю бізнесу і контролінгу? 4. Які сучасні підходи до виміру ринкової вартості бізнесу? 5. Які переваги та недоліки мають окремі методи визначення ринкової вартості? 6. У чому сутність збалансованої системи індикаторів ведення бізнесу? 7. Яке значення впровадження збалансованої системи індикаторів ведення бізнесу для контролінгу?</p>
05.10.2022 05.10.2022 12.10.2022 12.10.2022	<p>Тема 3. Управлінський облік і звітність.</p> <p>3.1. Сутність та еволюція управлінського обліку. 3.2. Управлінська звітність. 3.3. Упровадження систем управлінського обліку та звітності.</p>	<p>Лекція, (4 год), F2F</p> <p>Практичне заняття, (4 год), F2F</p>	<p>Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7, 8 додаткова 1, 2, 3</p> <p>1. Як взаємопов'язані категорії управлінського обліку й управлінської звітності? 2. Які інформаційні джерела управлінського обліку? 3. Які передумови впровадження управлінського обліку та звітності? 4. Чим викликана необхідність впровадження на підприємствах управлінського обліку та звітності? 5. Яке значення управлінського обліку та звітності для ефективно функціонуючої системи контролінгу? 6. Які дії необхідно виконати для впровадження управлінського обліку?</p>

			7. Які проблеми можуть виникнути у процесі впровадження управлінського обліку? 8. Які етапи можливо виділити при створенні системи управлінського обліку?
19.10.2022 19.10.2022 26.10.2022 26.10.2022	<i>Тема 4. Особливості управління витратами підприємства в системі контролінгу</i> 4.1. Витрати як основний об'єкт управлінського обліку: сутність, класифікація. 4.2. Моделі визначення собівартості продукції. 4.3. Система управління витратами.	Лекція, (4 год), F2F Практичне заняття, (4 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7, 8 додаткова 1, 2, 3 1. Особливості класифікації витрат для забезпечення ефективного виконання функцій контролінгу на підприємстві. 2. Необхідність аналізу й управління альтернативними витратами, особливості врахування їх величини в процесі управління витратами. Співвідношення альтернативних і релевантних витрат. 3. Чинники, що визначають одночасний вибір та застосування певного методу, способів та системи калькулювання витрат. 4. Доцільність застосування калькулювання за змінними витратами вітчизняними підприємствами. 5. Причини виникнення різниці у прибутку в результаті калькулювання за повними та змінними витратами. Який метод кращий (той, за яким прибуток більший)? 6. Калькулювання на основі діяльності: данина моді чи необхідність? Причини, критерії та умови його застосування на підприємстві. 7. Сучасні тенденції у сфері управління витратами: характерні особливості нових методів калькулювання, зміни пріоритетів політики управління витратами на підприємстві. 8. Критерії оцінки ефективності функціонування системи управління. 9. Завдання контролінгу в напрямі забезпечення формування раціональної системи управління витратами на підприємстві та її ефективного функціонування.
02.11.2022 02.11.2022 09.11.2022 09.11.2022	<i>Тема 5. Система бюджетування на підприємстві</i> 5.1. Сутність і цілі бюджетування. Складання та взаємоузгодження бюджетів. 5.2. Реорганізація фінансової структури підприємства за центрами відповідальності. 5.3. Контроль виконання бюджетів та аналіз відхилень.	Лекція, (4 год), F2F Практичне заняття, (4 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7, 8 додаткова 1, 2, 3 1. Що являє собою бюджетування? 2. У чому полягає логіка складання бюджетів? 3. Які основні етапи розробки бюджетів? 4. Чим визначається кількість бюджетів, що розробляються на підприємстві? 5. Які методи розробки бюджетів? 6. Як визначаються і реалізуються цілі бюджетування? 7. У чому відмінність бюджетування від оперативного планування? 8. Як здійснюється аналіз відхилень у бюджетному плануванні?
16.11.2022 16.11.2022 23.11.2022 23.11.2022	<i>Тема 6. Інструментарій контролінгу</i> 6.1. Інструментарій стратегічного контролінгу. 6.2. Інструментарій оперативного контролінгу.	Лекція, (4 год), F2F Практичне заняття, (4 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7, 8 додаткова 1,2,3 1. Відмінності стратегічного контролінгу та стратегічного менеджменту як управлінських інструментів. 2. Сучасні тенденції та напрями удосконалення інструментарію контролінгу. 3. Оперативний чи стратегічний контролінг: пріоритетність чи комплексність (практика та особливості використання зарубіжними та вітчизняними підприємствами)? 4. Границі застосування стратегічного контролінгу на підприємстві. 5. У чому проявляється взаємозв'язок інструментів стратегічного та/чи оперативного контролінгу. 6. Переваги та обмеження процедур бенчмаркінгового аналізу, взаємозв'язок із системою тотального управління якістю. 7. Управління якістю — оперативний чи стратегічний рівень управління в системі контролінгу? 8. Маржинальний дохід — необхідність обчислення та обмеження використання. 9. Які фактори визначають величину та силу впливу операційного важеля на результати діяльності підприємства? Управлінська

			проблема вибору між ризиком і високими прибутками. 10. Найбільш гострі проблеми ціноутворення в сучасному розвитку бізнесу вітчизняних підприємств. 11. Переваги та недоліки, обмеження диференціального аналізу альтернативних рішень
30.11.2022 30.11.2022 06.12.2022 06.12.2022	Тема 7. Експертна діагностика підприємства в системі контролінгу 7.1 Цілі й завдання діагностики фінансово-господарського стану підприємства в системі контролінгу. 7.2. Аналіз ресурсних і системних складових підприємницької діяльності. 7.3 Аналіз результативності підприємницької діяльності.	Лекція, (4 год), F2F Практичне заняття, (3 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 7, 8 додаткова 1, 2, 12, 16 1. Охарактеризуйте сутність та призначення діагностики з погляду теорії прийняття управлінських рішень. 2. З якою метою проводиться діагностика підприємства при впровадженні контролінгу? 3. Дайте покроковий опис алгоритму діагностики підприємства при впровадженні контролінгу. 4. На які етапи поділяється процес діагностики при впровадженні контролінгу? 5. Які особливості має інтерв'ю з топ-менеджментом? 6. Які показники застосовуються для оцінки ефективності організаційної структури підприємства? 7. За якою методикою здійснюється аналіз корпоративної культури? 8. Які показники застосовуються для аналізу фінансового стану підприємства?
13.12.2022 13.12.2022	Тема 8. Організація та інформаційна підтримка контролінгу 8.1. Організація служби контролінгу на підприємстві. 8.2. Автоматизація контролінгу.	Лекція, (4 год), F2F Практичне заняття, (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5, 7, 8 додаткова 2, 4, 10, 15 1. Чому інституціоналізація контролінгу є складним процесом? 2. У зв'язку з чим недоцільно створювати службу контролінгу на підприємствах невеликого розміру? 3. Які функції має виконувати контролер в компанії? 4. Які вимоги ставлять до особистих якостей контролера? 5. Дайте порівняльну характеристику централізованого та децентралізованого контролінгу. 6. За якими критеріями має оцінюватися ефективність служби контролінгу? 7. У чому сутність інформаційної підтримки контролінгу? 8. Які програмні засоби застосовуються для автоматизації контролінгу? 9. Яким чином можна оцінити ефективність проектів з автоматизації контролінгу? залік

Вивчення дисципліни передбачає виконання контрольної (модульної) роботи.

Контрольна модульна робота виконується за темами 1-8 у письмовій формі. Під час виконання здобувачі мають продемонструвати уміння та навички залучати набуті теоретичні знання до аналізу та особливостей розробки ефективних управлінських рішень подальшої успішної діяльності на певному сучасному підприємстві.

Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуальних (реферативних) завдань. Кожен здобувач індивідуально виконує певні завдання. Виконання індивідуальних завдань з курсу «Контролінг» як однієї з форм організації навчального процесу є складовою поточного контролю знань й спрямоване на активізацію самостійної роботи здобувачів з метою засвоєння, закріплення та поглиблення теоретичних знань, набутих здобувачем у процесі вивчення курсу, вироблення практичних навичок і умінь самостійно працювати із законодавчими актами, навчальною, спеціальною літературою та статистичними матеріалами, робити узагальнення й висновки.

Кожному здобувачу на матеріалах підприємства (бази практики) необхідно виконати індивідуальне науково-дослідне завдання (у формі реферату для здобувачів денної форми навчання) за відповідним планом.

Письмовий звіт з виконання індивідуального завдання має бути оформлений у відповідності до таких вимог:

- комп'ютерний набір тексту (Times NewRoman, 14 pt, полуторний інтервал, до 20 сторінок);
- титульний лист згідно зразка, затвердженого кафедрою;
- зміст на окремій сторінці, у якому - перелік завдань та номери сторінок, на яких починається викладення звіту з його виконання;
- основна частина з чітким указуванням завдання, виконання якого письмово презентується;
- заключна частина, у якій стисло викладено висновки за результатами роботи;
- список використаних джерел;
- додатки.

Замість науково-дослідницької роботи здобувачі можуть отримати 10 балів за вивчення онлайн курсу «**Прикладне управління ризиками (Applied risk management)**» на платформі COURSERA (<https://www.coursera.org/>), посилання на курс: <https://ru.coursera.org/learn/applied-risk-management>.

Детальний план проведення практичних занять, завдання для практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE у наступних методичних рекомендаціях:

1. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Контролінг»;

2. Методичні рекомендації для виконання індивідуально-самостійної та дистанційної роботи з дисципліни «Контролінг».

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

1. *Атрилл П., МакЛейни Э.* Управленческий учет для нефинансовых менеджеров: Пер. с англ.; Под ред. С. Л. Каныгина. — Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2003. — 624 с.
2. *Голов С. Ф.* Управлінський облік: Підручник. — 2-ге вид. — К.: Лібра, 2004. — 704 с.
3. *Дайле А.* Практика контроллинга: Пер. с нем. / Под ред. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 336 с.
4. *Контролінг: Навч. посібник / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янку, Л. М. Приходько.* — К.: КНЕУ, 2008. — 264 с.
5. *Контролінг в бизнесе: Методические и практические основы построения контроллинга в организациях / А. М. Карминский.* — 2-е изд. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 252 с.
6. *Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование / Horvath & Partners: Пер. с нем.* — 2-е изд. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. — 269 с.
7. *Петренко С. Н.* Контролінг: Учебное пособие. — К.: Эльга, Ника-центр, 2004. — 328 с.
8. *Фольмут Х. И.* Инструменты контроллинга от А до Я: Пер. с нем. / Под ред. М. Л. Лукашевича и др. — М.: Финансы и статистика, 1998. — 187 с.
9. *Хан Д. Пик.* Планирование и контроль: концепция контроллинга: Пер. с нем. / Под ред. А. А. Турчак. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 800 с.
10. *Яковлев Ю. П.* Контролінг на базі інформаційних технологій. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 318 с.
11. *Контролінг: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. [Електронний ресурс] / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, Л. М. Приходько, О. М. Швидка.* — К.: КНЕУ, 2013. — 240 с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

12. *Друри К.* Введение в управленческий и производственный учет: Учеб. пособие для студ. вузов: Пер. с англ. — 3-е изд., перераб. и доп.— М.: Аудит, 1998. — 774 с.
13. *Данилочкина Н. Г., Чернер Н. В.* Контролінг: Учебное пособие. — 2-е изд., доп.— М.: Доброе слово, 2007.— 294 с.
14. *Котляров С. А.* Управление затратами. — СПб.: Питер, 2001.
15. *Майер Э.* Контролінг как система мышления и управления: Пер. с нем. / Под ред. Николаевой С. А. — М.: Финансы и статистика, 1993. — 94 с.
16. *Манн Р., Майер Э.* Контролінг для начинающих: Пер. с нем. / Под ред. В. Б. Ивашкевича. — М.: Финансы и статистика, 1992. — 208 с.
17. *Уорд К.* Стратегический управленческий учет. — М.: ОлимпБизнес, 2002. — 448 с.
18. *Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж.* Бухгалтерский учет: управленческий аспект.— М.: Финансы и статистика, 2001.—320 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://www.mmfin.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства фінансів України
3. <http://www.ukrstat.gov.ua> - Офіційний сайт Державного комітету статистики
4. <http://www.nbuy.gov.ua> - Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
5. <http://www.zakon.rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЬ

1. O. Temchenko, I. Krystopa. SUBSTANTIATION FOR MINING AND CONCENTRATING ENTERPRISES' FINANCIAL STABILITY BASED ON INTEGRAL BANKRUPTCY INDICATORS. Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики».- Харків, 2017.- №23. - (грудень).- С. 241-250 (**фахове видання, що входить до переліку міжнародної наукометричної бази даних Web of Science**). <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i23.122721>.
URL: <http://fkd.org.ua/article/view/122721>.
2. S. Hushko, O. Temchenko, O. Huk. MODELING OF THE ORGANIZATION MANAGEMENT ACTIVITY WITH THE IMPORTANCE OF INFLUENCING FACTORS IN BUSINESS PROCESSES. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. - Харків, 2018.- №1/3 (91). – С. 13-21. **DOI: 10.15587/1729-4061.2018.121647**.
URL: <http://journals.uran.ua/eejet/article/view/121647>. **SCOPUS**
3. ОБГРУНТУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ОСНОВІ ABC та XYZ-АНАЛІЗУ. Разумова К.М., Темченко О.А., Шевчук Н.А., Максимова О.С. / Наукоємні технології. НАУ, № 3(51), 2021. С. 281-291. DOI: 10.18372/2310-5461.51.15999. 0,6875 д.а. Directory of Research Journal Indexing (DRJI)
4. S. Hushko, O. Temchenko, I. Krystopa. Особливості функціонування сучасних промислових компаній з урахуванням ймовірності припинення їх діяльності. (*Substantiation for mining and concentrating enterprises' financial stability based on integral bankruptcy indicators*). Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» (**фахове видання, що входить до переліку міжнародної наукометричної бази даних Web of Science**), Харків, 2020.- № 32 (1) -(квітень). – С. 100-109. <http://fkd.org.ua/article/view/200294/200855>.

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Дисципліни, які є необхідними передумовами для вивчення зазначеного курсу: Основи бізнесу, Основи економічної науки, Господарське право, Менеджмент, Маркетинг, Економіка праці, Національна економіка, Міжнародна економіка, Цифрова економіка. Обов'язкового знання іноземних мов не потребує.

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЬ

Денна

Заочна

Лекції	32	10
Практичні (лабораторні)	32	8
Самостійна робота студента (СПС)	108	144
Індивідуально-консультаційна робота (ІКР або реферативна робота)	18	18
Курсова робота	–	–

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	Заочна
Поточний контроль, в т.ч.:	50	50
оцінювання під час аудиторних занять	30	30
виконання контрольних (модульних) робіт	20	20
виконання і захист завдань самостійної роботи (у формі тестових завдань)	40	40
науково-дослідницька робота (участь у міжнародних конференціях)	10	10
Підсумковий контроль	-	-
Разом (залік)	100	100

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69		D
60 – 65	Задовільно	E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультаційної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і практичні), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацювати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ при підготовці есе, що запропонована Вам для читання (див. семестровий план), оцінюється якість та оригінальність наведених Вами аргументів. Індивідуальне науково-дослідне завдання (Есе) або контрольна робота здобувачів заочної форми навчання повинно бути надіслано до 16:00 у попередній день перед семінаром або за тиждень до початку заліково-екзаменаційної сесії. Усі повинні обов'язково підготувати есе, а його відсутність з будь-яких причин не може бути виправданням.
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час виконання індивідуальних проєктів/курсів проєкту);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою лабораторні та практичні завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці (виключаючи практичну роботу над командним проєктом), в тому числі використання завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

Вербальні / словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);
наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
практичні (різні види практичних завдань, вирішення кейсів, виконання графічних, індивідуальних та контрольних робіт, проведення експерименту, практики);
пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння здобувачами;
метод проблемного викладу;
дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проєктор;
[Zoom](#) – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів;
 ZELIS - система призначена для тестування знань здобувачів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Здобувачам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

[Prometheus](#) — український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від здобувачів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою здобувача. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, здобувачі повинні відрізнити власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, здобувачі можуть не подавати один і той же звіт двічі.

Положення про доброчесність (<https://www.duet.edu.ua/ua/area/institut/vchena-rada>
https://drive.google.com/drive/folders/1oOy2DG4BI57DIQ6dA6gXeac_GO1dppMm)
(номер протоколу №2 від 26.08.2021 року Вченої ради).

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри економіки та цифрового бізнесу Державного університету економіки і технологій - протокол №1 від 05.10.2022 року

Укладач



О.А. Темченко

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою економіки та цифрового бізнесу
Протокол № 1 від 05.10. 2022 року

В.о. завідувача кафедри



В.В. Соловійова

Науково-методичною радою Державного університету
економіки і технологій
Протокол № 4 від 30.11/2022 року



В.В. Орлов

Голова науково-методичної ради